

ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานอัยการในการแก้ต่างคดี ให้แก่ราษฎรผู้ถูกฟ้องเนื่องจากการเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ¹

นริศรา วิชัยวงษ์²

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานอัยการในการแก้ต่างคดีให้แก่ราษฎรผู้ถูกฟ้องเนื่องจากการเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยศึกษาจากหลักการ และแนวคิด ประกอบกับกฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานอัยการในการแก้ต่างคดีอาญาให้แก่ราษฎรผู้ถูกฟ้องเนื่องจากการเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐทั้งของประเทศไทยและต่างประเทศ

เนื่องจากปัจจุบันการก่ออาชญากรรมนับวันยิ่งเพิ่มสูงขึ้น ส่งผลให้เจ้าหน้าที่ของรัฐที่เกี่ยวข้องกับการปราบปรามผู้กระทำความผิดมีภาระในการปฏิบัติหน้าที่เพิ่มสูงขึ้น จึงปฏิเสธไม่ได้ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐมีภารกิจและหน้าที่มากขึ้นเกินกว่าจำนวนเจ้าหน้าที่ ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐได้รับผิดชอบในการปราบปรามผู้กระทำความผิดไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้สะดวกรวดเร็ว ตลอดจนอาจไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ให้สำเร็จลุล่วงไปได้ด้วยดี หากขาดการร่วมมือหรือการช่วยเหลือของราษฎรที่อยู่ในเหตุการณ์ หรือผู้พบเห็นการกระทำความผิดตลอดจนดูแลความสงบเรียบร้อยของสังคมไม่เพียงพอ เช่น เมื่อไม่สามารถจับผู้ต้องหาได้ จึงร้องขอความช่วยเหลือจากราษฎรในการเข้าจับกุมผู้กระทำความผิด

นอกจากการเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐโดยการช่วยจับกุมผู้กระทำความผิดแล้ว ขั้นตอนการรวบรวมพยานหลักฐานเพื่อลงโทษผู้กระทำความผิดนั้นย่อมมีความสำคัญอย่างยิ่ง ยกตัวอย่างเช่น ถ้อยคำพยานผู้รู้เห็นเหตุการณ์ เนื่องจากหากไม่มีพยานหรือหลักฐานในการยืนยันการกระทำความผิดแล้ว ย่อมไม่สามารถนำตัวผู้กระทำความผิดมาลงโทษได้ จึงต้องอาศัยประจักษ์พยานซึ่งเป็นพยานบุคคลมาให้ถ้อยคำต่อเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อรวบรวมพยานหลักฐานจนเชื่อว่าจำเลยกระทำความผิดจริง และในชั้นพิจารณาคดีของศาลนั้น หากมีพยานบุคคลผู้เห็นเหตุการณ์ หรือผู้ชี้ให้เห็นถึงพยานวัตถุ พยานเอกสารยืนยันว่าจำเลยกระทำความผิดจริงตามที่โจทก์ฟ้องคดีจึงจะทำให้ผู้พิพากษารับฟังพยานจนสันนิษฐานว่าจำเลยกระทำความผิดจริง และพิพากษาว่าจำเลยมีความผิดและลงโทษจำเลยต่อไป

¹บทความนี้เรียบเรียงจากการค้นคว้าอิสระ เรื่อง ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานอัยการในการแก้ต่างคดีให้แก่ราษฎรผู้ถูกฟ้องเนื่องจากการเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ โดยมีอาจารย์ที่ปรึกษา คือ รองศาสตราจารย์ ดร. มลลิกา พินิจจันทร์ และคณะกรรมการสอบ คือ รองศาสตราจารย์ ดร. ปภาศรี บัวสวรรค์ และรองศาสตราจารย์กำธร กำประเสริฐ

²นักศึกษابริญญาโท หลักสูตรนิติศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยบริการเฉลิมพระเกียรติ จังหวัดขอนแก่น) คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง

การที่พลเมืองดีหรือราษฎรได้ให้ความร่วมมือแก่ทางราชการ กล่าวคือ ราษฎรได้เข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว ต่อมาภายหลังราษฎรผู้นั้นถูกผู้ต้องหาหรือจำเลยฟ้องร้องเป็นคดีความขึ้นมาสวมคร้อย่างยิ่งที่รัฐควรจะหาหนทางความไว้แก้ต่างคดีให้ราษฎรผู้นั้นด้วย ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองราษฎรผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐอันเป็นการจูงใจให้ราษฎรปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการตามหน้าที่จะนำมาซึ่งประโยชน์แก่ทางราชการ

แม้ว่าตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 14 (4) ได้มีบทบัญญัติให้ความคุ้มครองผู้ซึ่งช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ได้กระทำการตามหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมายไว้โดยการให้อำนาจแก่พนักงานอัยการสามารถรับแก้ต่างคดีให้แก่ราษฎรได้ และการใช้ดุลพินิจในการรับแก้ต่างคดีอาญาให้แก่หน่วยงานของรัฐ เจ้าหน้าที่ของรัฐ หรือราษฎร มีเจตนารมณ์ต้องเป็นไปเพื่อรักษาผลประโยชน์ของแผ่นดินคุ้มครองสิทธิเสรีภาพของบุคคลที่ได้กระทำไปตามหน้าที่หรือได้กระทำการตามคำสั่งโดยชอบด้วยกฎหมายด้วยความสุจริต จึงมีปัญหาว่าพนักงานอัยการในฐานะที่เป็นผู้ใช้ดุลพินิจพิจารณาพยานหลักฐานกลั่นกรองคดี ต่อมาจะมีคำสั่งรับหรือไม่รับแก้ต่างคดี ควรใช้ดุลพินิจอย่างไร เพื่อให้เกิดความสมดุลระหว่างการรักษาผลประโยชน์ของรัฐกับการอำนวยความสะดวกให้กับประชาชน ด้วยเหตุดังกล่าวมานี้ ผู้ศึกษาจึงได้ศึกษาปัญหา 3 ประเด็น ดังนี้

ประเด็นที่หนึ่ง ปัญหาการตีความคำว่า การที่ได้กระทำการตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้ สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าร่วมหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่ราชการ มาตรา 4 ประกอบมาตรา 14 (4) แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553

พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 4 บัญญัติ คำว่า “เจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า ข้าราชการ เจ้าพนักงาน พนักงาน ลูกจ้าง หรือผู้ปฏิบัติงานที่เรียกชื่ออย่างอื่นในหน่วยงานของรัฐ ไม่ว่าจะได้รับแต่งตั้งหรือเลือกตั้ง

มาตรา 14 บัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(4) ในคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือคดีอาญา ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้กระทำไปตามหน้าที่ที่ดี หรือในคดีแพ่งหรือคดีอาญาที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้กระทำการตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าร่วมหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่ราชการก็ดี เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการจะรับแก้ต่างให้ก็ได้”

พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 มาตรา 14 (4) กำหนดให้พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจรับหรือไม่รับแก้ต่างคดีเพื่อช่วยเหลือราษฎรที่ได้ให้ความร่วมมือแก่ทางราชการจนเป็นเหตุให้ถูกฟ้องร้องคดีต่อศาล มีเจตนารมณ์เพื่อคุ้มครองสิทธิของราษฎรและจูงใจให้ราษฎรปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่รัฐในการกระทำการป้องกันอาชญากรรมเพื่อให้สังคมเกิดความสงบเรียบร้อย การที่พนักงานอัยการจะใช้ดุลพินิจและมีคำสั่งรับหรือไม่รับแก้ต่างให้แก่ราษฎรจะต้องพิจารณาว่า การกระทำของราษฎรนั้น เป็นผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือไม่ จึงต้องมี

การตีความว่าราษฎรได้กระทำความผิดตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่รัฐโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าร่วมหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่ราชการหรือไม่

การที่พนักงานอัยการไม่รับแก้ต่างคดีให้ราษฎรผู้ถูกฟ้องคดี เป็นเหตุให้ราษฎรไม่ได้รับสิทธิตามกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองผู้ช่วยเหลืองานราชการ รวมถึงไม่ได้รับความเป็นธรรมในการใช้สิทธิร้องขอให้พนักงานอัยการซึ่งเป็นทนายความของรัฐแก้ต่างคดีอาญาให้ด้วย

ปัญหาว่า ตามที่พระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 ไม่ได้บัญญัติความหมาย คำว่า “ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ” หรือนิยามคำว่า “การที่ราษฎร ได้กระทำความผิดตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้สั่งการ โดยชอบด้วยกฎหมาย” และคำว่า “ราษฎรผู้เข้าร่วมหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่ราชการ” ไว้ ตลอดจนไม่มีหลักเกณฑ์ในการตีความไว้ให้ชัดเจนเพียงพอ จึงมีประเด็นปัญหาว่าภายใต้ความมุ่งหมายของรัฐที่มีความประสงค์เพื่อคุ้มครองราษฎรซึ่งเป็นพลเมืองดีที่ช่วยสนับสนุนการทำงานของเจ้าหน้าที่ของรัฐเพื่อให้ราษฎรผู้เข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐเกิดสิทธิในการร้องขอให้พนักงานอัยการเข้าแก้ต่างคดีที่ถูกฟ้องคดีได้อย่างเป็นธรรมนั้น พนักงานอัยการผู้มีอำนาจในการใช้ดุลพินิจรับแก้ต่างคดีอาญาให้แก่ราษฎรจะต้องตีความหมายคำว่า “ราษฎรผู้เข้าร่วมหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่ราชการ” โดยใช้หลักการตีความหมายอย่างกว้างหรือตีความโดยเคร่งครัด (ตีความหมายอย่างแคบ)

ประเด็นที่สอง ปัญหาการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการรับแก้ต่างคดีอาญาให้แก่ราษฎรผู้เข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา 14 (4) แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553

มาตรา 14 บัญญัติว่า “พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้

(4) ในคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือคดีอาญา ซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐถูกฟ้อง ในเรื่องการที่ได้กระทำไปตามหน้าที่ที่ดี หรือในคดีแพ่งหรือคดีอาญาที่ราษฎรผู้หนึ่งผู้ใดถูกฟ้องในเรื่องการที่ได้กระทำตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้สั่งการ โดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าร่วมหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่ราชการที่ดี เมื่อเห็นสมควรพนักงานอัยการจะรับแก้ต่างให้ก็ได้”

การแก้ต่างคดีให้แก่ราษฎรผู้ถูกฟ้องเนื่องจากการเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐเป็นดุลพินิจของพนักงานอัยการที่จะรับแก้ต่างให้หรือไม่ก็ได้ ซึ่งแม้จะปรากฏข้อเท็จจริงว่ามีมูลเหตุและพฤติการณ์ที่ถูกฟ้องที่มีความคล้ายคลึงกัน แต่การใช้ดุลพินิจรับแก้ต่างมีความแตกต่างกัน เช่น ในสำนวนคดีอาญาซึ่งเจ้าหน้าที่ของรัฐและราษฎร ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐได้ขอให้พนักงานอัยการรับเป็นทนายแก้ต่างให้แก่บุคคลดังกล่าว พนักงานอัยการมีการใช้ดุลพินิจในการรับแก้ต่างให้แก่เจ้าหน้าที่ของรัฐ แต่ไม่รับแก้ต่างให้แก่ราษฎรผู้ถูกฟ้องคดีอันเนื่องมาจากการเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

การที่กฎหมายกำหนดการที่กฎหมายให้ดุลพินิจแก่พนักงานอัยการในการสามารถสั่งไม่รับแก้ต่างคดีได้ แม้ว่าจะเข้าหลักเกณฑ์ของคำว่า ราษฎรผู้กระทำความผิดตามคำสั่งของโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าร่วมหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่ราชการ เมื่อคำนึงถึงเจตนารมณ์ของพระราชบัญญัติ

องค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 ที่มุ่งคุ้มครองสิทธิและเสรีภาพของบุคคลที่ได้กระทำตามคำสั่ง โดยชอบด้วยกฎหมายโดยสุจริตซึ่งไม่เป็นธรรมกับประชาชนและให้ความช่วยเหลือประชาชน รวมถึงการสนับสนุนให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการปราบปรามผู้กระทำความผิดอาชญากรรมที่เกิดขึ้นในสังคม

กฎหมายดังกล่าวไม่ได้กำหนดขอบเขตการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการไว้ เมื่อราษฎรถูกฟ้องคดีติดต่องขอให้พนักงานอัยการแก้ต่างคดีให้จำนวนมาก อาจส่งผลให้พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจในการไม่รับแก้ต่างส่งผลให้ราษฎรมีภาระต้องจัดหาทนายความด้วยตนเอง ก่อให้เกิดค่าใช้จ่ายตามมาส่งผลกระทบต่อความเชื่อมั่นในความคุ้มครองของรัฐที่มีต่อราษฎรผู้เข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

ประเด็นที่สาม ปัญหาการดำเนินคดีในศาลของพนักงานอัยการในคดีอาญาแก้ต่างให้แก่ราษฎรผู้เข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรา 11 ประกอบมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553

กฎหมายดังกล่าวกำหนดอำนาจหน้าที่ในการดำเนินคดีในศาลของพนักงานอัยการไว้เป็นลายลักษณ์อักษรว่า พนักงานอัยการเป็นทนายความแผ่นดิน โดยไม่ได้บัญญัติว่าเป็นทนายความแผ่นดินเฉพาะกรณีที่เป็นโจทก์ฟ้องคดีเท่านั้น ภายหลังจากที่พนักงานอัยการใช้ดุลพินิจรับแก้ต่างคดีอาญาให้แก่ราษฎรแล้ว ให้พนักงานอัยการขึ้นเป็นคำแถลงต่อศาล ถึงเหตุผลในการรับแก้ต่างแต่ไม่ต้องยื่นใบแต่งตั้งทนายความ

เมื่อพนักงานอัยการจะเข้าไปดำเนินคดีในชั้นศาลนั้นจึงเป็นปัญหาว่า บทบาทและอำนาจของพนักงานอัยการที่แก้ต่างคดีให้แก่ราษฎรที่ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่รัฐซึ่งเป็นตัวแทนรัฐในการทำตามหน้าที่ให้แก่ราชการนั้นอยู่ในฐานะทนายความแผ่นดินตามพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553 หรือมีบทบาทเป็นเพียงทนายความ ตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 เนื่องจากแต่ละสถานะย่อมมีอำนาจในการดำเนินคดีที่แตกต่างกันในการพิจารณาคดีในศาล เช่น การยื่นใบแต่งตั้งทนายความ การลงลายมือชื่อในรายงานกระบวนการพิจารณา การสืบพยาน การซักค้านพยานฝ่ายตรงข้าม ถามคัง รวมถึงการปฏิบัติหน้าที่ราชการแทนกันในการพิจารณาคดีในศาลของพนักงานอัยการ เป็นต้น

ตามคำพิพากษาศาลฎีกาว่าหลักว่า ในการแก้ต่างคดีอาญา พนักงานอัยการมีสถานะอย่างเดียวกับทนายความตามพระราชบัญญัติทนายความ พ.ศ. 2528 โดยพนักงานอัยการต้องยื่นใบแต่งตั้งทนายความต่อศาล จึงจะมีอำนาจดำเนินกระบวนการพิจารณาแก้ต่างคดีอาญาในศาลได้โดยชอบด้วยกฎหมาย

อย่างไรก็ตามระเบียบภายในขององค์กรอัยการที่กำหนดให้พนักงานอัยการปฏิบัติตามก่อให้เกิดปัญหา คือ ในคดีที่พนักงานอัยการรับแก้ต่างให้แก่จำเลยและมีการแต่งตั้งให้พนักงานอัยการเป็นทนายความแล้ว ในกรณีที่พนักงานอัยการคิดว่าความในคดีอื่น หรือมีเหตุอย่างอื่นที่ทำให้ไม่อาจมาปฏิบัติราชการได้ ไม่สามารถว่าความแก้ต่างในวันนัดพิจารณาในคดีที่รับแก้ต่างได้ หากพนักงานอัยการท่านอื่นได้ดำเนินการกระบวนการพิจารณาในศาลแทนพนักงานอัยการที่ได้รับการแต่งตั้งทนายในศาล เช่น ถามคังในชั้นได้สวนมูลฟ้อง ยื่นคำให้การจำเลย ยื่นบัญชีพยานจำเลย สืบพยานจำเลย ถามคังพยานโจทก์ ต่อมาพนักงานอัยการได้มีการลงชื่อในรายงานกระบวนการพิจารณา และปรากฏว่ามีใช้พนักงานอัยการผู้ที่ยื่นแต่งตั้งให้เป็นทนายความ ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ได้กระทำไปในวันนัดนั้นเป็นการดำเนินกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบ

ศาลมีอำนาจเพิกถอนกระบวนการพิจารณาที่ผิดระเบียบนั้นได้ ดังนั้น เมื่อพนักงานอัยการท่านอื่นไม่สามารถดำเนินกระบวนการพิจารณาแทนพนักงานอัยการที่ได้รับการแต่งตั้งแก้ต่างได้ จึงต้องขอเลื่อนวันนัดพิจารณาคดีออกไปอีกนัดหนึ่ง ทำให้การดำเนินกระบวนการพิจารณาคดีของจำเลยล่าช้าออกไป ขัดต่อหลักการคุ้มครองสิทธิของจำเลยในกระบวนการยุติธรรมที่มีสิทธิได้รับการพิจารณาด้วยความรวดเร็ว ต่อเนื่องและเป็นธรรม

จากการศึกษาปัญหากฎหมายเกี่ยวกับอำนาจของพนักงานอัยการในการแก้ต่างคดีให้แก่ราษฎรผู้ถูกฟ้องเนื่องจากการเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ทั้ง 3 ประเด็น ผู้ศึกษาขอเสนอแนะแนวทางในการแก้ไขปัญหาดังต่อไปนี้

1. ปัญหาการตีความคำว่า การที่ได้กระทำตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งได้ สั่งการโดยชอบด้วยกฎหมาย หรือเข้าร่วมหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่ราชการ มาตรา 4 ประกอบมาตรา 14 (4) แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553

เห็นควรแก้ไขโดยเพิ่มเติม มาตรา 4 นิยามคำว่า “ผู้เข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ” หมายความว่า บุคคลผู้กระทำความผิดโดยชอบด้วยกฎหมายของเจ้าหน้าที่ของรัฐ และผู้เข้าร่วมหรือช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการในหน้าที่ราชการ ไม่ว่าเจ้าหน้าที่ของรัฐตามกฎหมายนี้จะร้องขอให้ช่วยเหลือหรือไม่ก็ตาม ให้รวมถึงการช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐปฏิบัติหน้าที่ตามอำนาจและหน้าที่ของตนเองตามกฎหมาย และที่ได้รับคำสั่งหรือการมอบหมาย และกระทำการอยู่ในอำนาจหน้าที่ รวมทั้งภายในขอบเขตการปฏิบัติหน้าที่นั้น”

เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติม ระเบียบสำนักงานอัยการสูงสุดว่าด้วยการดำเนินคดีอาญาของพนักงานอัยการ พ.ศ. 2563 หมวดที่ 12 เรื่อง การแก้ต่างคดีอาญา ในส่วนท้าย ดังนี้

1. หลักเกณฑ์การรับแก้ต่างให้ผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(1) กรณีคดีที่ยังไม่ปรากฏแน่ชัดว่าจำเลยกระทำความผิดจริงตามข้อกล่าวหา จำเลยต้องได้รับการรับรองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐและหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ของรัฐว่า จำเลยถูกฟ้องเนื่องจากการเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

(2) กรณีเป็นคดีที่ปรากฏพยานหลักฐานแน่ชัดว่าการเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ซึ่งปฏิบัติหน้าที่โดยชอบด้วยกฎหมาย จำเลยไม่ได้กระทำความผิดตามฟ้องโจทก์ จำเลยต้องได้รับการรับรองจากเจ้าหน้าที่ของรัฐหรือหน่วยงานต้นสังกัดของเจ้าหน้าที่ของรัฐ ว่า จำเลยถูกฟ้องเนื่องจากการเข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ

2. ปัญหาการใช้ดุลพินิจของพนักงานอัยการในการรับแก้ต่างคดีอาญาให้แก่ราษฎรผู้เข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามมาตรา 14 (4) แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553

เห็นควรแก้ไข

มาตรา 14 พนักงานอัยการมีอำนาจและหน้าที่ ดังต่อไปนี้ (4) ในคดีแพ่ง คดีปกครอง หรือคดีอาญา มีอำนาจและหน้าที่แก้ต่างคดีแทนเจ้าหน้าที่ของรัฐที่ถูกฟ้องในเรื่องที่ได้กระทำไปตามหน้าที่

หรือมีอำนาจและหน้าที่แตกต่างกันในคดีแพ่งหรือคดีอาญาแก่ผู้เข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ ตามกฎหมายนี้”

3. ปัญหาการดำเนินคดีในศาลของพนักงานอัยการในคดีอาญาแก่ผู้เข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ มาตรา 11 ประกอบมาตรา 15 แห่งพระราชบัญญัติองค์กรอัยการและพนักงานอัยการ พ.ศ. 2553

เห็นควรแก้ไข

มาตรา 11 ให้มีอัยการไว้เป็นทนายแผ่นดินประจำศาลต่าง ๆ นอกจากศาลทหารตามกรอบอัตรากำลังที่ ก.อ.กำหนดตามความจำเป็นและเหมาะสม

มาตรา 15 อัยการสูงสุดและรองอัยการสูงสุดมีอำนาจดำเนินคดีได้ทุกศาล อธิบดีอัยการภาคมีอำนาจดำเนินคดีได้ทุกศาลภายในภาค พนักงานอัยการผู้อื่นมีอำนาจดำเนินคดีได้เฉพาะศาลแห่งท้องที่ที่พนักงานอัยการผู้นั้นรับราชการประจำ เว้นแต่

(1) เมื่ออัยการสูงสุดมีคำสั่งให้พนักงานอัยการซึ่งรับราชการประจำในท้องที่หนึ่งไปช่วยราชการในอีกท้องที่หนึ่งชั่วคราว หรือให้ไปดำเนินคดีโดยเฉพาะเรื่อง หรือเมื่ออธิบดีอัยการภาคมีคำสั่งให้พนักงานอัยการซึ่งรับราชการประจำในท้องที่หนึ่งภายในภาคไปช่วยราชการในอีกท้องที่หนึ่งชั่วคราว หรือให้ไปดำเนินคดีโดยเฉพาะเรื่องภายในภาค ให้พนักงานอัยการผู้นั้นมีอำนาจดำเนินคดีในศาลประจำท้องที่นั้นได้ และให้มีอำนาจดำเนินคดีได้ตลอดถึงศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา หรือศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี

(2) เมื่ออธิบดีอัยการภาคมีคำสั่งให้พนักงานอัยการซึ่งรับราชการประจำในภาค มีอำนาจดำเนินคดีในศาลทุกศาลภายในภาค ให้พนักงานอัยการผู้นั้นมีอำนาจดำเนินคดีในศาลทุกศาลภายในภาคนั้นได้ และให้มีอำนาจดำเนินคดีได้ตลอดถึงศาลอุทธรณ์และศาลฎีกา หรือศาลปกครองสูงสุด แล้วแต่กรณี

(3) เมื่อคดีที่พนักงานอัยการได้ดำเนินไว้ในศาลชั้นต้นขึ้นมาสู่การพิจารณาของศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกา พนักงานอัยการผู้ดำเนินคดีนั้น หรือพนักงานอัยการผู้อื่น ซึ่งประจำศาลชั้นต้นนั้น หรือพนักงานอัยการอื่นซึ่งได้รับแต่งตั้งหรือได้รับมอบหมายจากอัยการสูงสุดมีอำนาจดำเนินคดีในชั้นอุทธรณ์หรือชั้นฎีกาได้

(4) ในคดีที่ศาลส่งประเด็นไปสืบพยานยังศาลอื่น หรือโอนคดีไปพิจารณายังศาลอื่น พนักงานอัยการประจำศาลอื่นนั้น หรือพนักงานอัยการผู้ดำเนินคดีมาแต่ต้น หรือพนักงานอัยการซึ่งประจำศาลที่ดำเนินคดีมาแต่ต้น มีอำนาจดำเนินคดีนั้นในศาลที่สืบพยานตามประเด็น หรือศาลที่รับโอนคดีนั้นได้

อำนาจดำเนินคดีตามบทบัญญัติข้างต้น ให้หมายความถึง การดำเนินคดีอาญา ในศาลทั้งกรณีว่าต่างและแก้ต่างด้วย

ดังนั้น การที่พลเมืองดีหรือราษฎรได้ให้ความร่วมมือแก่ทางราชการ กล่าวคือ ราษฎรได้เข้าช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐแล้ว ต่อมาภายหลังราษฎรถูกผู้ต้องหาหรือจำเลยฟ้องร้องเป็นคดีความ สมควรอย่างยิ่งที่รัฐจะต้องมีบทบัญญัติกฎหมายกำหนดให้ผู้แทนของรัฐคือพนักงานอัยการดำเนินการแก้ต่างคดีให้

ราษฎรผู้นั้นด้วย ทั้งนี้ เพื่อคุ้มครองราษฎรผู้ช่วยเหลือเจ้าหน้าที่ของรัฐ อันเป็นการจูงใจให้ราษฎรปฏิบัติตามคำสั่งของเจ้าหน้าที่ของรัฐ รวมถึงให้ความร่วมมือกับเจ้าหน้าที่ของรัฐซึ่งกระทำการตามหน้าที่ที่จะนำมาซึ่งประโยชน์แก่ทางราชการ

เอกสารอ้างอิง

ธานินทร์ กรัยวิเชียร และ วิชา มหาคุณ. การตีความกฎหมาย. พิมพ์ครั้งที่ 2. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์ชวนพิมพ์, 2523.

วันชัย สร้อยทอง และคณะ. คู่มือการดำเนินคดีอาญาแตกต่าง. กรุงเทพมหานคร: ม.ป.ท., ม.ป.ป..

วิณัฏฐา แสงสุข และ จูติพร ลิ้มแหลมทอง. ความรู้เบื้องต้นเกี่ยวกับกฎหมายทั่วไป. กรุงเทพมหานคร:

สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยรามคำแหง, 2549.

สุริยา ปานแป้น และ อนุวัฒน์ บุญนันท์. หลักกฎหมายว่าด้วยองค์การอัยการและพนักงานอัยการ. พิมพ์ครั้งที่

6. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์วิญญูชน, 2562.

อรรถพล ใหญ่สว่าง. รพี 2559. กรุงเทพมหานคร: สำนักพิมพ์พิมพ์อักษร, 2559.